

Porvoo, Vuorikatu 6, tarkastuskäynti 9.5.2006

Tarkastuskäynnillä oli mukana Porvoon museon rakennustutkija Henrik Wager.

Juha Levänen oli saanut saunaa varten rakennusluvan tontille No 1303/9. Lupa oli hyväksytty Vanhan Porvoon rakennuslupatyöryhmässä (Vapora). Lupa oli annettu 0,5–0,6 metrin syvyisten perustusten kaivamiselle. Rakennesuunnittelijan vaatimuksesta perustuksia oli kuitenkin alettu kaivaa 1,5 metrin syvyydelle. Henrik Wager oli keskeyttänyt kaivutyön toukokuun 2006 alussa. Maamassat oli viety Porvoon kaupungin maankaatopaikalle. Toinen maakasa oli noin 4 x 12 metrin kokoinen ja lähes metrin korkuinen. Sen pinnalla näkyi vaaleanvihreää, ohutta ikkunalasia, eläinten luita, tiiltä sekä 1900-luvulle ajoittuvia löytöjä. Toisen kasan korkeus oli alle puoli metriä ja laajuus noin 8 x 8 metriä. Kasassa oli isoja lohkoittuja kiviä, posliinia ja tiiltä. Kasoja tutkittiin lastalla, mutta löytöaines oli samanlaista kuin kasojen pintamaassa.

Rakennuspaikalta oli poistettu maat kaivinkoneella noin 4 x 12 metrin laajuiselta alueelta ja noin 1–1,5 metrin syvyydeltä. Kaivannon länsiosassa oli jo perusmaa esillä. Kaivannon eteläosassa oli päästy rakennuksen perustamissyvyyteen vasta osittain. Paikalla on sijainnut jo 1770-luvulla piharakennus. Vuoden 1873 palovakuutusasiakirjaan on merkitty tontin länsipäähän, piha- ja päärakennuksen väliin, toinen pieni piharakennus. Päärakennuksen alla on kellari, joka mainitaan jo palovakuutusasiakirjassa.

Kaivetun alueen luoteisosan maaleikkauksessa (I-profiili) näkyi, että pihaa oli tasoitettu tuomalla tontille noin 30–40 cm:n paksuisia, mullansekaisia hiekkakerroksia. Näiden alla näkyi paikoitellen vanhaa pihakiveystä. Hiekkakerrosten ja pihakiveyksen alla oli profiilin luoteisosassa, noin kahden metrin matkalla, savensekainen hiekkakerros. Tiilimurskaa, hiiltä ja puusilppua sisältäneen kerroksen paksuus oli 25–50 cm. Savensekaisen hiekkakerroksen alla oli 2 cm:n paksuinen, maaton puutaso, jonka alla oli paksuudeltaan noin 10 cm:n palokerros. Kerroksessa oli palanutta hiekkaa ja hiiltä. Palokerroksen alla oli noin 30 cm paksu, värjäytynyt hiekkakerros, jonka alla oli 20 cm paksu, harmaa siltti. Alimmainen maakerros oli hienoa hiekkaa, jota oli kaivettu esille noin 4 cm. Profiilin kaakkoispäässä savensekainen hiekkakerros katkesi tummaan, tiilimurskankesäiseen hiekkakerrokseen. Tämän purkukerroksen paksuus oli noin 30 cm. Kerroksen pinnalla oli jäljellä vanhaa pihakiveystä. Purkukerroksen vieressä oli kaivettuja maamassoja. Profiilia puhdistettaessa purkukerroksesta löytyi punasavikeramiikan kylkipala (KM2007016:1).

Kuvat 1 ja 2: Punasavikeramiikan toinen ulkopinta oli nokinen (KM2007016:1). (MV/RHO Päivi Hakanpää)

Välikadulla sijaitsevan tontin (No 1303/3) itäreunalla oli vanha, puinen piharakennus, jonka kivijalka oli osittain peittynyt maalla. Aivan rakennuksen kivijalan vieressä näkyi kolme luode-kaakkosuuntaista kiveä, jotka oli ladottu tiiviisti savensekaiseen hiekkakerrokseen. Kerroksen pinnalla oli eläimen luita, muutama punasavikeramiikan pala (KM2007016:2-4) ja vihreää ikkunalasia (KM2007016:5). Kyseessä saattoi olla rakenne, mutta se oli jo ehditty kaivaa suurimmaksi osaksi pois. Löytöjen perusteella tontin (No 1303/9) länsiosan mahdollinen rakenne ajoittuu 1600-luvulle.

Kuva 3: Tontin länsireunalla oli 1600-luvulle ajoittuvia löytöjä. Kaareva punasaviastian jalka on todennäköisesti padasta (KM2007016:3). Punasavivadin reunapalassa (KM2007016:2) on valkoisella saviliitteellä tehtyä koristelua. (MV/RHO Päivi Hakanpää)

Kaivetun alueen luoteispuolelle oli tuotu täyttömaata, joka rajoittui puuaitaan. Puisen piharakennuksen seinästä noin 60 cm itään oli isoja, lohkoituja kiviä rivissä. Niissä näkyi poran jälkiä. Kivet jatkuivat tontin No 1303/3 piharakennuksen kaakkoiskulmalle asti. Kivet liittyivät todennäköisesti puutarhan pengerrykseen tai aikaisemmin paikalta puretun rakennuksen kivijalkaan.

Koillis-lounassuuntaisessa maaleikkauksessa (profiili II) näkyi noin 20 cm paksun pintamullan alla 1,15 metrin levyinen ja lähes 40 cm:n korkuinen kivijalka, joka oli tehty lohkoituista kivistä. Kivijalan kohdalla oli perustuskuoppa, joka oli täytetty 40 cm paksulla, hiilen- ja hiekansekaisella multakerroksella. Kivijalka saattoi liittyä pieneen, puisen piharakennukseen, joka on mainittu 1800-luvun lopun palovakuutusasiakirjassa. Kerros jatkui tontin etelärajaan asti, mutta oli siellä enää 10 cm paksu. Kerroksen löydöt ajoittuivat 1800-luvulle ja 1900-luvun alkuun. Multakerroksen alla oli värjäytynyt hiekkakerros, joka oli paksuimmillaan lähes 40 cm. Kerroksesta löytyi punasavikeramiikan paloja (KM2007016:6-7) sekä liitupiipun varsi (KM2007016:8). Värjäytyneen hiekkakerroksen alla oli 20 cm:n paksuudelta hienoa hiekkaa.

Punasavivadin pala (KM2007016:6) ajoittui todennäköisesti 1600-luvulle.

Kuva 4: Tontin pohjoisosasta löytyi punasavivadin ja padan jalan paloja (KM2007016:6-7) sekä valkosavesta valmistetun piipun varren katkelma. (KM2007016:8). (MV/RHO Päivi Hakanpää)

Profilissa II, kivijalan länsipuolella, oli pintamullan paksuus 30 cm. Sen alla oli 20 cm:n paksuinen, soran- ja mullansekainen hiekkakerros. Tämän alla oli 20 cm paksu, hiilen- ja hiekansekainen multakerros, jossa oli löytöjä 1900-luvulta 1800-luvulle. Kerroksen alla oli värjäytynyt hiekkakerros, jossa oli maatumutta puuta ja hiiltä vähän. Alimmaisena oli värjäytynyt hiekkakerros, jota oli otettu esille 25 cm:n paksuudelta.

Tontin piha-alue on ollut aikaisemmin kivetty. Kiveys on ainakin osittain säilynyt maan alla. Palokerros, joka ilmeisesti ajoittui 1700-luvulle, on säilynyt noin 70 cm nykyisen maanpinnan alla. Tontin eteläosaa on tasattu tuomalla paikalle täyttökerroksia palon jälkeen ja tontin länsiosaan on rakennettu piharakennus, jonka paikalle nykyinen saunarakennus oli rakenteilla. Palokerroksen alla oli värjäytynyt hiekkakerros. Perusmaa oli silttiä ja hienoa hiekkaa. Löytöjen perusteella tontin vanhimmat kerrostumat ajoittuvat 1600-luvulle. Suurin osa tontin länsiosan maakerroksista oli jo poistettu 9.5.2006 perusmaahan asti. Paikan päällä sovittiin, että perustuksen voi kaivaa loppuun. Kaivaminen on kuitenkin keskeytettävä ja ilmoitettava Museovirastoon, jos esiin tulee vanhoja rakenteita.

Löydöt luetteloi HuK Riikka Väisänen, ja ne on talletettu Kansallismuseon päänumerolle KM 2007016:1-8 (Diar. pvä 9.3.2007).

Helsingissä 9.3.2007

Päivi Hakanpää

Liite 1: Peruskartta

Liite 2: Karttaluonnos

Liite 3: Löytöluettelo

Liite 4: Rakennustutkija Henrik Wagerin laatima tontin 1303/9 historia

Liite 1

Porvoo, Vuorikatu 6
Tarkastuskäynti 9.5.2006
Päivi Hakanpää

Karttaluonnos
Vuorikatu 6
Tarkastuskäynti 9.5.2006
Päivi Hakanpää
MK 1:200

Porvoo, Vuorikatu 6, tarkastuskäynti 9.5.2006

Liite 3

Löydöt

Päivi Hakanpää

KM 2007016:1-8

KM	Alanro	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
2007016	1	Punasavi	Astia	Kylkipalan sisäpinnalla on kellertävä lyijylasite. Ulkopinta on nokinen.	1		22,64
2007016	2	Punasavi	Astia	Vadin reunapalan sisäpinnalla on väritön lyijylasite ja bolus-koristelua.	1		12,87
2007016	3	Punasavi	Astia	Padan jalka on yläosastaan paikoitellen nokinen.	1	Pit. 47	21,91
2007016	4	Punasavi	Astia	Kylkipalan sisäpinnalla on ruskea lyijylasite.	1		1,43
2007016	5	Lasi	Ikkuna	Lasimassa on vihertävää ja irisoitunutta.	1	Paks. 2	2,69
2007016	6	Punasavi	Astia	Vadin tai kulhon pohjapalan sisäpinnalla on väritön lyijylasite sekä valkoisella ja vihreällä tehtyä bolus-koristelua. Pala ajoittuu todennäköisesti 1600-luvulle.	1		17,04
2007016	7	Punasavi	Astia	Padan jalan katkelma.	1		7,22
2007016	8	Valkosavi	Liitupiipun varsi		1		2,39

Henrik Wager 16. 5. 2006

Vuorikatu 6:n rakentumisen historiaa

Kortteli1303, tontti 9

Vuorikatu 6:n tontti tunnettiin aiemmin kortteli III:n tonttina n:o 11. Alla tontista käytetään varhaisempaa merkintätapaa. Tontti on ollut asuttu ilmeisesti jo 1600-luvulta lähtien. Varhaiset asukkaat olivat ilmeisesti työväkeä, yhden 1600-luvun asukkaan ammatiksi ilmoitetaan teurastaja.

Vuorikatu 6:n tontti oli alkujaan osa Samuel Brotheruksen vuoden 1696 karttaan merkittyä suorakaiteen muotoista tonttia, joka ulottui Vuorikadulta Välikadulle. Vuoden 1696 tonttikirjan mukaan tontilla oli kolme taloa, joissa tontin länsiosasta (Välikadulta) katsoen asui teurastaja Henrik Jacobsson, Erik Hansson Skiöldwijk, ja Henrik Ångima. Jälkimmäisen talo / tontti sijoittui Vuorikadun itäpuolelle vuoden 1711 jälkeen Vuorikadun katujärjestelyn yhteydessä. Erik Hansson Skiöldwijkin talo sijoittui tontille n:o 11 (Vuorikatu 6) ja Henrik Jacobssonin talo tontille n:o 15.

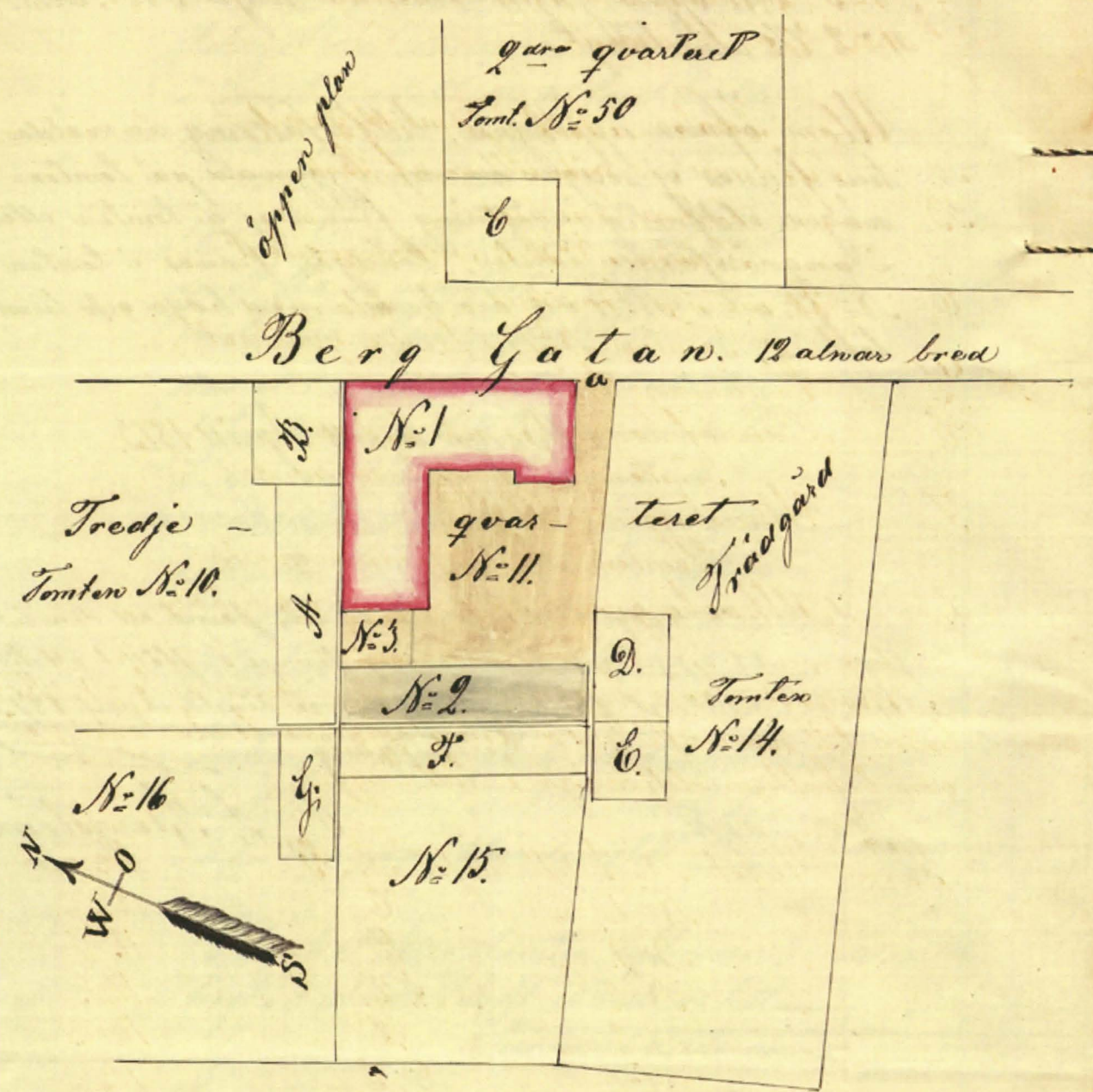
Tiedossa ei ole, koska Skiöldwijk hankki tontin itselleen, mutta hänen perillisensä myivät sen vuonna 1711 talonpoika Jacob Bymanille, joka myi sen lähes välittömästi Johan Eriksson Orrelle.

Tontin koko ja nykyisen päärakennuksen (1) rakennusvuosi käy ilmi vuoden 1873 palovakuutuskirjasta, jolloin talon omistaja mamselli Ulrika Holmström vakuutti sen ja tontin länsilaidalla sijainneen talousrakennuksen. Palovakuutuskirjan mukaan tontilla ei ollut muita rakennuksia. Tontille merkitty pieni rakennus (3) oli ilmeisesti purettu ulkorakennus.

Tontin kooksi ilmoitettiin 1504 neliökynnärää (qvadratalnar) ja yksikerroksinen vinkkelirakennus oli rakennettu palovakuutuskirjan mukaan vuonna 1780. Talon rakennutti ilmeisesti turkkuri Hans Christian Bäck, jonka hallussa tontti tuolloin oli. Vuorattu rakennus oli maalattu ”med kompositionsferg”. Rakennuksessa oli seitsemän (?) huonetta sekä viisi kaakeliuunia ja kaksi keittiöhellaa, joista toisessa oli paistinuuni ja toisessa leivinuuni. Talossa oli lisäksi tiiliholvattu kellari.

Vuoraamaton ulkorakennus (2) oli vuodelta 1770.

Planteckning af byggnadernas läge i undertek-
nads ägande Gärd N: 11. i andra kvarteret af Borgå
stad, samt dertill gränjande hus.

Åtståndet byggnaderna emellan på tomten N: 11 är.
Från huset N: 1 till huset N: 2 7 1/2 aln
" " N: 1 öfra vinkelern N: 2, 2 1/2 "